

drs. Harry Starren

Drs. Harry Starren is een gerenommeerd specialist en spreker over leiderschap en ondernemerschap. Daarnaast is hij trainer, docent en adviseur op het gebied van het managen en leiden van professionele organisaties. Tevens vervult hij een aantal voorzitterschappen en is hij lid van raden van advies en raden van toezicht. Hij heeft geschiedenis, bestuurskunde en politicologie gestudeerd en was ruim twintig jaar werkzaam bij het centrum voor leiderschap en ondernemerschap De Baak, waarvan vijftien jaar als algemeen directeur. harrystarren@speakersacademy.nl

Zoekgemaakt *verleden*

De werkelijkheid bestaat niet, zei Nietzsche al. 'Es gibt keine Fakten, es gibt nur Interpretationen'. Het was een bevrijdende constatering – ooit. Nietzsche had het niet van zichzelf. Hij was klassiek filoloog en redeneerde voort op de observaties van de klassieke stoïcijnen. Zij stelden dat niet de feiten van belang zijn, maar hoe wij ons tot die feiten verhouden. Daarin zijn we vrij. Onze emoties zijn een keuze. Ze zijn immers onze interpretatie van de feiten. Het heeft de stoïcijnen hun koelbloedige reputatie gegeven. Maar Nietzsches logische gevolgtrekking daaruit gaf aanleiding tot een extreme, *té* extreme consequentie: dat feiten er niet toe doen. Dan wordt het oppassen. Hij loste daarmee het openings-salvo voor het postmodernisme. Alles mag. En nu zitten we met de gebakken peren. De bevrijding van toen leidde ons – als zo vaak – naar een nieuwe mentale gevangenis: 'alles is waar, het is maar hoe je het bekijkt'. Zo zwaaien we de waarheid uit, zonder een redelijk alternatief. En dat is bloedlink.

Nietzsches uitspraak betekent niet per se dat alle interpretaties evenveel wáárd zijn (want evenveel wáár). Sommige interpretaties zijn méér waar dan andere. En er zijn nog altijd flagrante leugens en interpretaties die kant noch wal raken. Onzin is van alle tijden. Interpretaties hebben nog altijd feiten nodig. Nietzsche besteedde niet veel aandacht aan die nuance. Al erkende hij die wel. Het maakt hem trouwens wel zo leesbaar. Eindeloos nuanceren brengt de waarheid naderbij, maar ook de vermoedheid. Wie wel eens een lezing geeft kent het fenomeen. De nuance is een vriend van de vervele en een vijand van een boeiend betoeg.

Een voorlopig dieptepunt van het postmodernisme vinden we in de verkiezin-

gen van de VS. Een 'free fight' waarin alles mocht. Wat je vindt is van belang en de feiten, ach. 'Waar sta je?' is belangrijker dan hoe het zit.

Dat is overigens geen privilege van een politieke richting. Het komt in alle kringen voor. Zo waren we onlangs getuige van de gespeelde tegenstelling tussen Asscher en Samsom. Bedoeld om de partij in barre tijden te voorzien van gratis publiciteit. Een geretoucheerde werkelijkheid moest ons betrokken maken. De werkelijkheid werd daartoe – voor even dan, voor even dan – aangescherpt. Het is ongemerkt een gewoonte geworden. We beloven de nuancering voor later, zoals een fraudeur zich voorneemt het verduisterde geld terug te storten. Het komt er alleen niet van.

En zo zijn we zó geobsedeerd geraakt door onze opinies, zó geobsedeerd dat 'hoe het zit' er niet meer toe doet.

Berucht was de gewoonte uit de communistische tijd in Rusland om wat in de geschiedenis onwelgevallig werd gevonden er gewoonweg uit te retoucheren. Retoucheren is de ambachtelijke voorganger van fotoshoppen. Zo verdween Trotski, de held van de Russische revolutie, met terugwerkende kracht van het toneel. Toen deze na afloop van de revolutie de strijd om de macht met Stalin verloren had. Wie in de geschiedenisboeken naar Trotski zoekt komt in Rusland nog altijd van een koude kermis thuis. De man is zoekgemaakt. Trotski was het na machtsstrijd in Rusland te heet onder de voeten geworden. Hij werd politiek vluchteling. Kameraad Stalin, Lenins rancuneuze erfgenaam, heeft hem in Mexico laten ombrengen. Definitief geretoucheerd.

In het westen haalden wij tijdens de

koude oorlog onze neus voor deze gewoonte op... Wij konden de vrijheid en de waarheid wél aan. Wij verfoeiden wat daar achter het ijzeren gordijn gaande was. Het was de basis van ons morele gelijk. De waarheid is niet voor watjes.

Maar pas geleden was ik in Georgetown University in Washington. Een vooraanstaande universiteit die tot 2001 geleid werd door Jezuiten. Ik mocht langs hun portretgalerij lopen. Daar zag ik het portret van de voorlaatste president van het college (het is de gewoonte dat je na afloop van je aanstellingsperiode in de hal wordt opgehangen). Alle aandacht in het portret trekt een detonerende witte plek. De pater houdt iets tussen de vingers. Maar wat? Het is nadrukkelijk overgeschilderd. Maar wat wordt aan het oog onttrokken? Het werd mij ingefluisterd. Daar had de schilder oorspronkelijk een sigaar weergegeven. Een sigaar. Want de president rookte met graagte een sigaar. Zonder werd de goede man zelden gezien. Die gewoonte vinden ze daar, vijftien jaar later, raar. En ongewenst bovendien. Dus heeft de universiteit, tempel van academische vrijheid, besloten de geschiedenis met terugwerkende kracht te wijzigen. De president houdt nu een wit kaartje in de vingers. Want onze mening van nu, is belangrijker dan de feiten van toen. De feiten zijn ons onwelgevallig geworden. Het geretoucheerde portret werd mij beschaamd getoond. Ik putte uit die schaamte nog enige hoop. Maar het was een beklemmende ervaring.

We rustten na de rondleiding over de campus uit aan de bar van de faculty club. Ze klaagden daar in Georgetown University over de verkiezing van Trump. En hoe die kandidaat een loopje met de waarheid nam.

Mij leek het een sigaar uit eigen doos. 🍷